

УДК 336.71-049.5(477)

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Студ. С.А. Кульбовський, гр. БФ-1-18
Науковий керівник доц. Ю.В. Махнарилов
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета. Однією з головних складових національної економічної безпеки є фінансова безпека. Вона формується, в тому числі, за рахунок банківської системи. Метою поточного дослідження є визначення ефективності заходів, які здійснює Національний банк України для забезпечення фінансової безпеки банківської системи, що дозволить в майбутньому сформулювати ефективний механізм підвищення та зміцнення фінансової безпеки країни.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є сучасний стан фінансової безпеки банківської системи України. Предмет дослідження – ефективність забезпечувальних процедур НБУ, спрямованих на формування та підтримку національної банківської безпеки.

Методи дослідження. В якості методів дослідження використовувались теоретичний аналіз попередніх результатів наукових робіт фахівців та статистичний аналіз кількісних даних, отриманих в контексті поточної теми.

Практичне значення отриманих результатів. Результати наукового дослідження будуть використані в подальшому спостереженні феномену безпеки національної банківської системи та побудові теоретичної моделі цього феномену.

Результат дослідження. В Методиці розрахунку рівня економічної безпеки [3] передбачено два індикатори стану банківської безпеки України: частка іноземного банківського капіталу в загальному обсязі банківського капіталу та обсяг кредитування банками реального сектора економіки у % до ВВП. Динаміка цих показників за останні 4 роки наведена у табл. 1.

Таблиця 1 – Показники фінансової безпеки банківської системи України [1; 2]

Показник	2015	2016р.	2017р.	2018
Обсяг кредитування банками реального сектору, млн. грн.	807 441	837 295	844 896	874 259
ВВП, млн. грн.	1 431 826	2 037 084	3 083 409	3 083 409
Обсяг кредитування банками реального сектору економіки, % до ВВП, (граничне значення не менше 30%)	56,4	41,1	27,4	28,3
Частка іноземного банківського капіталу в загальному обсязі банківського капіталу, %, (граничне значення не більше 30%)	47,20	51,17	35,78	37,31

Як свідчать дані табл. 1 граничне значення показника обсягу кредитування банками реального сектору економіки повинно бути не менше 30%. Показник обсягу кредитування банками реального сектору економіки, на жаль, за останні 4 роки досяг свого критичного значення 27,4% в 2017 р., а показник частки іноземного банківського капіталу в загальному обсязі банківського капіталу повинен бути не більше 30%, а у нас за весь період дослідження цей показник коливався в межах 32,5%...51,2%, що також є незадовільним показником для фінансової безпеки банківського сектору України.

Як видно з табл. 2 у період 2015-2018 рр. значення інтегрального індикатора банківської безпеки мало тенденцію до зменшення, тобто спостерігалось зменшення рівня

безпеки банківської системи з небезпечного, який був у 2015-2018 рр. до критичного у 2017 р.

Конструювання інтегрального показника передбачає 5 етапів: формування множини індикаторів, визначення характеристичних значень індикаторів, нормалізація індикаторів, визначення вагових коефіцієнтів, розрахунок інтегрального показника фінансової безпеки банківської системи.

Таблиця 2 – Показники фінансової безпеки банківської системи України [2]

Показник	2015	2016р.	2017р.	2018
Обсяг кредитування банками реального сектору економіки	56,4	41,1	27,4	28,3
Частка іноземного банківського капіталу в загальному обсязі банківського капіталу	47,20	51,17	35,78	37,31
Інтегральний індекс фінансової безпеки банківської системи	0,518	0,669	0,315	0,328

Рівень фінансової безпеки визначається на основі аналізу наступних показників функціонування банківської системи: питома вага довгострокових кредитів у загальному обсязі кредитів, наданих комерційними банками, частка кредитів банківської системи в реальний сектор економіки у ВВП, частка вкладів населення у ВВП, співвідношення депозитів клієнтів до сукупних валових кредитів (крім міжбанківських), величина грошово-кредитного мультиплікатора. Протягом 2015-2017 рр. банківська система України була збитковою внаслідок важкого й довготривалого подолання наслідків соціально-політичної ситуації в країні. Збитки банківської системи в цілому за 2015 р. – 66,1 млрд. грн., за 2016 р. – 159,4 млрд. грн., за 2017 р. – 24,4 млрд. грн.

Більш стійкими до внутрішньої кризи виявилися банки з іноземним капіталом: їх кількість майже не змінилася протягом 2015-2018 р.р. (див. табл. 3).

Таблиця 3 – Кількість діючих банків та банків з іноземним капіталом [2]

Назва показника	2015	2016	2017	2018
Кількість діючих банків	119	99	84	78
з них:	41	41	39	41
з іноземним капіталом				
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	18	18	19	24

Висновок. З одного боку, очищення банківської системи України від проблемних банків є об'єктивною необхідністю і передумовою економічного відновлення, проте в Україні цей процес відбувається у несприятливих умовах, що характеризуються незавершеним збройним протистоянням та макроекономічними негараздами. З іншого боку, скорочення частини працюючих банків є наслідком загальноекономічної дестабілізації, що певною мірою її посилює, адже втрати клієнтів збанкрутілих банків, які не підлягають під компенсації Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (302,4 млрд. грн. станом на кінець 2017 р.) погіршують їх фінансовий стан та ділові очікування.

Ключові слова. Банківська система, фінансова безпека

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Державної служби статистики України. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Національний банк України [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Національного банку України. — Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [Текст] : Наказ від 29.10.2013 №1277 [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>.